

Studenci w roli projektantów kursu *Military English e-Project*

[Małgorzata Gawlik-Kobylińska]

Dzisiaj technologia, społeczeństwo i edukacja stanowią nierozzerwalne trio, którego brzmienie podlega ciągłym zmianom. Coraz bardziej zaawansowani technologicznie uczestnicy edukacji poszukują nowych i zindywidualizowanych rozwiązań metodycznych. Ten trend jest szczególnie zauważalny w środowiskach, takich jak wojskowo-cywilna Akademia Obrony Narodowej.

Dla uczelni o głębokich tradycjach wojskowych, lecz obecnie kształcącej również na kierunkach cywilnych, szczególne znaczenie posiadają rozwiązania edukacyjne oferujące możliwość sprawnego wyspecjalizowania kadry wojskowej i cywilnej. Specyfika wykonywanych zadań, warunki pracy, a także odległość fizyczna sprawiają, że słuchacze kursów specjalistycznych nierzadko posiadają ograniczony dostęp do oferty edukacyjnej. W tej sytuacji znakomitym wyjściem staje się wplecenie w repertuar możliwości dydaktycznych jednej z form nauczania zdalnego – *Advanced Distributed Learning* (ADL)¹. Działanie to jest produktem Inicjatywy ADL powołanej przy Departamencie Obrony Stanów Zjednoczonych, której podstawową misją jest standaryzacja, upowszechnianie oraz wytyczanie kierunków rozwoju nauczania zdalnego. Wspomniana standaryzacja dotyczy opracowania i rozwijania przede wszystkim standardu SCORM (*Sharable Content Object Reference Model*), określającego zasady organizacji treści dydaktycznej w postaci

elektronicznej (*ADL Initiative*). Od lipca 2012 r. AON znajduje się w elitarnym gronie *ADL Partnership Lab*.

Popularyzacja nauczania zdalnego w środowisku akademickim wymaga ukierunkowanych oraz rozłożonych w czasie działań; jednym z elementów tych działań był pomysł na zorganizowanie projektu z udziałem studentów polegającego na zbudowaniu kursu językowego na platformie edukacyjnej ILIAS. Od czerwca do października 2011 r. Zespół ds. Nauczania na Odległość (ADL AON) poprowadził pierwszą edycję praktyk. Wstępnie założono, że atrakcyjnym tematem zarówno dla projektantów kursu, jak i jego późniejszych uczestników, będzie język angielski wojskowy na poziomie B1 (wg ESOKJ) /STANAG 2 (wg standardów NATO).

Cele projektu

Cele projektu określono w dwóch wymiarach: korzyści dla osób projektujących kurs oraz korzyści ogólnoakademickich. Pierwszy wymiar to wyposażenie praktykantów w wiedzę z zakresu e-metodyki oraz projektowania multimedialnego kursów e-learningowych, a także wspomaganie rozwijania sprawności językowych z uwzględnieniem anglojęzycznego słownictwa wojskowego. Poszukując treści, układając ćwiczenia i zadania do lekcji czy dokonując korekty zadań, praktykanci w sposób naturalny przyswajali język obcy. Taki sposób przyswajania języka ma swoje odzwierciedlenie

¹ Nazwa ADL posiada bardziej szczegółowe wyjaśnienie: *Advanced* odnosi się do nowoczesnej generacji środowiska uczenia się możliwej dzięki systematycznej integracji informatyki, komunikacji i technologii informacyjnych. *Distributed* jest definiowane jako zdolność do korzystania ze wspólnych standardów i technologii sieciowych w celu zapewnienia nauki zawsze i wszędzie. *Learning* jest opisane jako zdobywanie wiedzy, umiejętności i postaw. Nauka odbywa się poprzez integrację edukacji, szkoleń oraz wspomagających działań w kompleksowym środowisku nauczania (*ADL Initiative*).

w koncepcjach andragogicznych, w których podkreślana jest specyfika uczenia się dorosłych przez doświadczenie i działanie (Knowles 1984; Merriam i Caffarella 2007:161).

Drugi cel, z perspektywy użytkownika kursu, to stworzenie produktu – minikursu językowego, który mógłby być wykorzystywany stosownie do potrzeb studentów oraz prowadzących zajęcia lektorów Studium Języków Obcych AON w nauczaniu mieszanym synchronicznym lub asynchronicznym czy też w celu samodzielnej nauki języka podejmowanej przez kursantów AON. Tworzenie minikursu w toku prac projektowych angażujących grono akademickie jest przede wszystkim znakomitym sposobem na propagowanie innowacyjnych form nauczania, a także działań twórczych dla edukacji na wyższej uczelni.

Jakie były zadania praktykantów?

Zanim studenci przystąpili do prac związanych z projektem, zostali zapoznani z platformą ILIAS, podstawami teoretycznymi w zakresie metodyki e-nauczania, specyfiki uczenia się dorosłych, a także projektowania multimedialnego. W kolejnych etapach wybierali interesujący ich temat, tworzyli drzewo minikursu (tematy lekcji), a także dobierali odpowiednie aktywności i zadania. Po zgromadzeniu materiałów konsultowali ich zawartość merytoryczną z ekspertami. Tworzenie scenariusza oraz jego implementacja stanowiły kolejny etap praktyki, który wydawał się kwintesencją prac. Ku wielkiemu zaskoczeniu okazało się, że najwięcej pracy wymagały czynności związane z ewaluacją i korektą poszczególnych stron kursu. Osobom bardziej zaawansowanym lub wyrażającym chęć wykonania dodatkowych zadań umożliwiono naukę projektowania minilekcji z wykorzystaniem mapy interaktywnej czy też nagrywania w studiu ADL ścieżki dźwiękowej lub narracji (do ćwiczeń typu słuchanie ze zrozumieniem). Przez cały okres trwania praktyki opiekę nad uczestnikami sprawował metodyk oraz specjalista ds. multimedii. Opieka ta dotyczyła przede wszystkim prawidłowego projektowania zadań, wyjaśniania ewentualnych problemów, nakierowywania na optymalne rozwiązania, wskazywania możliwości oraz ograniczeń wykorzystania platformy edukacyjnej.

Metodyka e-nauczania a uczenie się dorosłych

Podczas projektowania lekcji zwracano studentom szczególną uwagę na ogólne zasady tworzenia kursów, zwłaszcza na kwestie takie jak: urozmaicenie zadań, dobór grafiki, odpowiednią ilość tekstu na stronie. Co więcej, przypomniano o szczególnej dbałości co do kwestii przyciągania lub rozpraszania uwagi przyszłych kursantów (np. zbyt duża surowość, przesycenie lekcji grafiką, kolorystyką – tzw. efekt fajerwerków). Zgodnie z proponowanymi

załoženiami kurs miał być zrównoważony pod względem trzech elementów: treści, grafiki, aktywności.

Narzędzie, jakim jest platforma e-learningowa, miało na celu wspomagać i ułatwiać przyswojenie materiału, być intuicyjne i wzbudzać zainteresowanie uczącego się, a także usprawniać komunikację pomiędzy studentami i nauczycielem czy samymi studentami (pracującymi w grupach, na forach i czatach). Istotną kwestią było zasygnalizowanie młodym projektantom kwestii dotyczących uczenia się osób dorosłych. Należy wspomnieć, że w metodyce ADL AON pobrzmiewa echo koncepcji procesu uczenia się duńskiego profesora Kunda Illerisa. Według Illerisa uczenie się jest procesem rozpiętym pomiędzy trzema biegunami: poznawczym (przyswajanie jest procesem kognitywnym), emocjonalnym (uczenie się jest procesem psychodynamicznym, co oznacza, że energia psychiczna jest transmitowana przez emocje, uczucia, postawy i motywacje) oraz społecznym (uczenie się zachodzi w interakcjach między jednostką a otoczeniem i zależy od warunków społecznych i historycznych) (Illeris 2006:26). Te trzy wymiary stanowiły pryzmat dla wszelkich działań związanych z projektowaniem lekcji.

Oprócz wspomnianych założeń praktykanci zostali zaznajomieni z zagadnieniami dotyczącymi psychologii uczenia się osób dorosłych M. Knowlesa, uznawanego za prekursora pedagogiki dorosłych. Według tej charakterystyki dorośli uczniowie muszą wiedzieć, dlaczego mają się czegoś uczyć; przechodzą od zależności w uczeniu się do samokształcenia; uczą się, wykorzystując wcześniej nabyte doświadczenia; demonstrowają związki między gotowością do uczenia się a zadaniami wpisanymi w ich role społeczne i etapy życia; angażują się chętniej w uczenie skoncentrowane wokół konkretnych problemów, a nie ogólne, dotyczące danego przedmiotu; kierują się raczej wewnętrzną niż zewnętrzną motywacją (Knowles 1984). Uświadomienie różnic w uczeniu się, potrzeb i oczekiwań dorosłych pozwoliło uczestnikom praktyk na kształtowanie swoich pomysłów w kontekście pedagogiki dorosłych.

Projektowanie multimedialne na platformie ILIAS

Podczas poznawania funkcjonalności platformy ILIAS praktykanci uznali, że tworzenie lekcji czy testów pozwala na zastosowanie szerokiego repertuaru aktywności. Należy wspomnieć, że Akademia Obrony Narodowej dokonała wyboru platformy ILIAS (*Integrated Learning, Information and Work Cooperation System*) ze względu na: liczbę rozwiązań architektonicznych, bogactwo funkcji służących do projektowania, uruchamiania kursów online, wspierania komunikacji, gromadzenia danych w celach badawczych, a także z uwagi na wysoki poziom zabezpieczeń informatycznych. ILIAS Edytor SCORM został również oceniony

jako bardzo intuicyjny w obsłudze. Praktykanci rozpoczęli od budowy struktury kursu, a potem przechodzili do układania poszczególnych lekcji. W swojej pracy wykorzystywali różnego rodzaju możliwości: prezentacja tekstu, nagrywanie plików dźwiękowych, wstawianie grafiki i dźwięku, tworzenie pytań kontrolnych i sprawdzających (luki wielokrotnego wyboru z jedną odpowiedzią, wielokrotnego wyboru z wieloma odpowiedziami, poprawianie wyrazów w zdaniach, pytanie z mapą interaktywną, dopasowywanie horyzontalne i wertykalne, pytania numeryczne), tworzenie podsumowania pytań. Projektowanie treści, szaty graficznej i dźwiękowej, umiejętne dostosowanie narzędzi platformy edukacyjnej ILIAS do potrzeb grupy wymagało pomysłowości i wycucia.

Rezultaty dla praktykantów

Projektowanie lekcji na platformie e-learningowej pozwoliło studentom nie tylko na osiągnięcie biegłości w posługiwaniu się jej narzędziami, ale stanowiło doskonałą okazję do pogłębienia sprawności z zakresu języka angielskiego wojskowego na poziomie średnio zaawansowanym. Praktykanci nabyli wiedzę na temat metodyki e-nauczania w kontekście uczenia się osób dorosłych, a także mieli okazję poznawać inne kursy anglojęzyczne oraz polskojęzyczne zamieszczone na platformie ILIAS. Dzięki wglądowi w inne projekty mogli dokonywać oceny swoich pomysłów oraz wykorzystywać zastosowane wcześniej rozwiązania metodyczne w swoich projektach.

Rezultaty dla potencjalnych użytkowników kursu

Efekty praktyk – minikursy na temat: *NATO's Crisis Response Operations, Participation of the Polish Armed Forces in International NATO Operations, Pistols and Submachine Guns, Terrorism in Turkey, and Military Ranks* znalazły swoje zastosowanie w środowisku akademickim oraz pozaakademickim. Z gotowych produktów mogą obecnie korzystać nie tylko lektorzy języka angielskiego z AON, lecz także studenci lub inni słuchacze organizowanych przez Akademię specjalistycznych kursów.

Wnioski i ewaluacja projektu

Studenci pozytywnie ocenili nabyte w trakcie praktyki kompetencje. Podczas wywiadu przeprowadzonego pod koniec października praktykanci bardzo pozytywnie ocenili organizację przedsięwzięcia oraz wskazali konkretne korzyści, jakie im przyniósł udział w projekcie (zastosowano kwestionariusz składający się z testu niedokończonych zdań oraz pytań z wykorzystaniem skali

Likerta, dotyczących podniesienia poziomu kompetencji językowych, określenia stopnia znajomości podstawowych zagadnień z zakresu metodologii e-nauczania, andragogiki, narzędzi SCORM Editor, znajomości platformy ILIAS).

Wymiar pedagogiczny praktyki wiąże się przede wszystkim z doświadczaniem przez studentów nowych ról społecznych (jako nauczyciele uczą się postrzegać i analizować problemy, jakie mogą pojawić się w e-nauczaniu: przejrzystość prezentowanych treści, przykłady, długość tekstów), a także z rozwijaniem wiedzy dotyczącej poprawnego konstruowania e-lekcji i minimalizowaniem ryzyka niepowodzeń w procesie nauczania. Efekty praktyki oraz pozytywne opinie uczestników przygotowały solidny fundament dla organizacji kolejnej edycji praktyk w 2012 r.

Podejście do nauczania akademickiego zakładające wykorzystanie *Advanced Distributed Learning* w procesie dydaktycznym może być popularyzowane poprzez zaangażowanie studentów danej uczelni do aktywności w obszarze pozwalającym na dogłębne poznanie nowych rozwiązań edukacyjnych. Opisany pomysł zorganizowania praktyk studenckich pokazuje, że zachęcenie do wykorzystania nowatorskich rozwiązań może odbywać się i przynieść efekty poprzez działania odśrodkowe.

Bibliografia

- Gagne, R. M. (1992) *Principles of Instructional Design*. Fort Worth, TX: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Illeris, K. (2006) Trzy wymiary uczenia się. Tłum. A. Jurgiel, E. Kurantowicz, M. Malewski, A. Nizińska, T. Zarębski. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP.
- Merriam, S. (2007) *Learning in adulthood a comprehensive guide* (3rd ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Knowles M. S. & Associates (1984) *Andragogy in Action*. San Francisco: Jossey-Bass.
- ADL Initiative [online] [dostęp 10.07.2012] <<http://www.adlnet.org/>>.

[Małgorzata Gawlik-Kobylińska]

ADL instructional designer. Projektuje kursy ADL w Akademii Obrony Narodowej. Jej zainteresowania skupiają się wokół psychologii uczenia się dorosłych, innowacyjnych form kształcenia oraz roli sztuki w nauczaniu.

* **Materiały uzupełniające do artykułu dostępne na stronie www.jows.pl**